

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Cornelij Taciti censura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

atque gustus acerrimi deferuntur, eique affident mel meditantes flauum: perceptoque vtili succo ad suum reuolant opus. Eo itaque modo debet syncerus, artisque studiosus auditor omittere florida, & luxuriosa verba, refque ad actiones scenicas, aut spectacula pertinentes, easque putare pro pabulo fucorum sophisticem ambientium: animo autem in ipsos orationis sensus penetrare, intentionemque dicentis, & quod vtile est, atque commodum, ad se trahere.

Prope abest ab infirmitate, in quo solo sanitas laudatur.

De vera, Germanaque Eloquentia.

CAPVT XXVI.

Age quoniam tibi orationis vitia subiiciamus, germanæ eloquentiæ virtutes, & opulentiam contemplemur, quæ non modò eorum, quæ superius enumeravi vitiorum caligine non offundetur, sed clarior ipsa, & illustrior: non secus, ac sol erumpens ex nube apparebit. Pausanias Lacedæmoniorum Imperator (vt aiunt) victo Mardonio, quem Xerxes à Græcia fugiens luctuosi belli vicarium reliquerat, regiam suppellectilem contemplatus, quæ in suam venerat ditionem, iubet continuo Pistores, ac coquos Perfarum, sibi Xerxis, aut Mardonij cœnam parare; ex aduerso Lacedæmonicum parabili admodum cultu instruit. Ita ex vna parte aurum, argentum, conchiliatæ vestes, & Attalicæ, lecti elegantes, sexcenta ferula, & sumptus infiniti. Ex altera vasa Samia, ligneum sedile, hædinæ pelles detritæ, & nigrum phiditiorum iuculum. Non placent hæc prandia; quorum vnum luxu distulit: Alterum Cynici Diogenis est potius, quam Imperatoris. Desiderassem ego tertiam mihi mensam poni, neque Cynicam, neque ne potius sumptibus prodigiosam, qualis est apud Plutarchum in conuiuio sapientum. Talem mihi eloquentiam quero, neque tumidam, neque luxuriatam, neque insanam, neque sterilem, aut eneçtam, aut dissolutam, sed grauem, & magna dicendi temperie moderatam. Neque verò longè querendam: huius illam tibi Plutarchus offert. Sicut igitur, inquit, orationis formam theatralē, nimisque tragicam iussi, ita rursum iubeo nimiam dictionis humilitatem, atque exilitatem attentè vitare, atque fugere, nam & nimio turgens fastu ad res civiles inepta est, & nimis gracilis, nihil habet ad percellendum roboris. Ac sicuti corpus non sanum modò, sed & firmo habitu esse oportet: sic oratio non morbo tantum carere, sed & vires habere debet, tuta enim laudantur duntaxat, quæ etiam cum periculo sunt coniuncta, in admiratione sunt. Eademque est mea de animi affectione sententia, quem neque ferocem, neque inaudacem, deiectumque esse conuenit, quorum illud impudentiæ, hoc seruilis cuidam submissioni mentis ansam præbet:

Pausania Ducis prouidens facti.

Perfarum & Lacedæmoniorum cœna.

Eloquentia qua expe- randa? & de ea Ciceronis & Plutarchi iudicium.

N. 3. Arti-

CONDEMNATIO SICCORVM.

Cornelij Taciti Censura.

CAPVT XXV.

EGO autem oratorem sicut locuplerem, ac laudatum patrem familiæ, non eo tantum volo rectò tegi, quòd imbrem, ac ventum arceat, sed etiam quod visum, & oculos deleat. Nòn ea solum instrui supellectile, quæ necessarijs vsibus sufficiat, sed sit in apparatu eius, & aurum, & gemmæ, vt sumere in manus, & aspicere sæpius liceat; quædam verò procul arceantur, vt iam oblitterata, & olentia, nullum sit verbum, velut rubigine infectum: nulli sensus, tarda, & inerti structura in morem annualium componatur, fugiat fœdam, & insulsam scurrilitatem, variet compositionem, nec omnes clausulas vno, & eodem modo terminet. Nolo irridere rotam fortunæ, & ius verrinum, & illud tertio quoque sensu in omnibus pro sententia positum, esse videtur. Nam & hoc inuitus retuli, & plura omisi, quæ tamen sola mirantur, atque exprimunt, hi qui se antiquos oratores vocabant, neminem nominabo, genus hominum signasse contentus: sed vobis vtique versantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio, & Lucretium pro Virgilio legunt, quibus eloquentia tui Aufidij Bassi, aut Seruilij Nouiani ex comparatione Sisennæ, aut Varronis sordet: qui Rhetorum nostrorum commentarios fastidiunt, & ode- runt, Calui mirantur: quos more priuato apud iudicem fabulantes, non auditores sequuntur, non populus audit, vix denique litigator perpetitur: ad eò mœsti, & inculti illam ipsam, quam iactant sanitatem infirmitate, & ieiunio consequuntur. Potrò ne in corpore quidem valetudinem medici probant, quæ animi anxietate contingat. Parum est agrum non esse, fortem, & lætum, & alacrem volo.

Cornel. Taciti in dialog. de claris oratoribus. Orator debet esse sicut locuples Paterfamilias. Ornatus orationis. Verborum delectus, compositio. Scurrilitas fugienda. Clausula periodorum. Esse videtur.

Valitudo bona qua: